

ПОДСИСТЕМА **Методика на обучението**

Раздел I **Общи положения**

Чл. 1. Чрез подсистемата се регламентират формите и методите на обучение по вид учебни занятия, както и формите на проверка на знанията, уменията и компетентностите на студентите.

Чл. 2. Обучението на студентите се организира и провежда в съответствие с Правилника на ИУ-Варна, съобразно държавните изисквания за получаване на образователни степени по професионални направления и специалности.

Чл. 3. (1) Обучението във всички образователно-квалификационни степени (ОКС) и специалности на ИУ-Варна се провежда по предварително приет учебен план и учебни програми по всяка дисциплина.

(2) В учебния план се определят: формата и продължителността на обучението; наименованието и хорариумът на всяка учебна дисциплина по семестри и вид студентска заетост (аудиторна – лекции, упражнения и извънаудиторна), броят на кредитите общо и по учебни дисциплини, формите за проверка и оценка на знанията, уменията и компетентностите по всяка учебна дисциплина; видът, наименованието и продължителността на практиките; формата на провеждане на държавните изпити и дипломните защиты.

Раздел II **Цели и задачи на подсистемата**

Чл. 4. Основната цел на подсистемата е да повиши качеството на обучението, ориентирано към поддържане на европейски стандарти. Чрез прилагане на съвременни форми и методи да се осъществи подготовка на студентите, задоволяваща обществените потребности от високо квалифицирани специалисти.

Чл. 5. Задачите на подсистемата са:

1. да осигури качеството на процеса на преподаване чрез прецизиране целите и методите на обучение, анализиране, подбиране и структуриране на учебното съдържание;
2. да подобри процеса на усвояване на знания и формиране на умения и компетентности чрез активизиране на познавателната дейност. Използваните учебни методи да осигурят въздействие върху психическите процеси на мислене, памет, внимание, въображение, които са пряко свързани с учебния процес;
3. да съдейства за повишаване качеството на проверката и оценката на знанията.

Раздел III **Управление на подсистемата**

Чл. 6. Органи за управление на подсистемата са:

1. заместник-ректорът по учебната дейност – организира, ръководи, координира и носи отговорност за цялостната дейност по методиката на обучението;
2. академичният съвет (АС) – приема и актуализира учебни планове по съответни образователно-квалификационни степени, определя реда за разработване, съгласуване, обсъждане и приемане на учебните програми и приема учебните програми по фундаменталните дисциплини;
3. факултетният съвет (съветът на колежа, съветът на департамента) – обсъжда и предлага за приемане на АС учебните планове по ОКС и специалности; приема учебните програми по специалните учебни дисциплини; приема планове за квалификация на академичния състав на факултета (колежа,

департамента); дава оценки на преподавателите, съгласно правилата за атестиране на академичния състав на ИУ - Варна.

4. катедрата – обсъжда въпроси, свързани с учебно- и научноизследователската дейност; осъществява методическо ръководство по разработване на учебната документация, подбор и структуриране на учебното съдържание в учебните програми; организира, провежда и контролира учебно-методическата работа;

5. ръководителят на катедрата – организира и контролира учебната и научна дейност на преподавателите от катедрата.

Раздел IV

Съдържание на подсистемата

Подраздел I

Елементи на системата

Чл. 7. Подсистемата “Методика на обучението” включва следните елементи:

1. методика за провеждане на лекция;
2. методика за провеждане на семинарно занятие;
3. методика за провеждане на лабораторно упражнение;
4. методика за разработване на курсови работи и проекти;
5. методика за проверка на знанията, уменията и компетентностите на студентите;
6. актуализиране на формите и технологията на обучението.

Подраздел II

Методика за провеждане на лекция

Цел на лекцията

Чл. 8. (1) Лекцията е вид изложение, което системно и без прекъсване разработва дадена тема от учебната програма.

(2) Лекцията е организиращ елемент при изучаването на всяка дисциплина, осигурява първоначалното запознаване с учебния материал, възпитава в самостоятелно мислене и формира познавателни интереси, дава насоки за самостоятелната работа на студентите.

Учебна документация

Чл. 9. (1) В учебните планове за ОКС “професионален бакалавър”, “бакалавър” и “магистър” се включват фундаментални, специални и специализиращи дисциплини, като се посочва хорариумът и броят на кредитите по всяка учебна дисциплина общо, по семестри и вид учебни занятия.

(2) Тематичното разпределение на учебното съдържание на всеки лекционен курс се разработва в учебните програми.

Изисквания към лекцията

Чл. 10. (1) Изискванията към съдържанието и структурата на лекцията са:

1. изисквания към съдържанието – лекцията съдържа съвременна научна информация, изразяваща връзката между теорията и практиката, даваща представа за съвременните изследвания и разработки, отнасящи се до темата на лекцията; лекционният материал трябва да свързва дисциплината с останалите изучавани дисциплини;

2. изисквания към структурата на изложението са: логика, последователност, взаимна връзка и съразмерност на отделните части, яснота, др.

(2) Лекцията трябва да е съобразена с:

1. управлението на познавателната дейност – да стимулира познавателния интерес и мотивацията за учене, да поощрява студентите към самостоятелно мислене, да насочва самостоятелната работа;

2. методиката на преподаване – лекционният материал се представя чрез използване на информационни, обяснителни, активизиращи и инструктивно-практически методи;

3. език и стил на изложението – при поднасянето на учебната информация трябва да се използва езикът на съответната наука с основни понятия и термини. Стилът е логичен, точен, ясен и последователен. Реториката включва художествена и музикална обработка на материала и подреденост на речта;

4. техника на изложението – отнася се до техника на говора, постановка на гласа, темп на говорене, средства за привличане и задържане на вниманието, поддържане на зрителен контакт с аудиторията;

5. подходящо подбрани средства за онагледяване;

6. социално-психологически изисквания – отнасят се до взаимоотношенията между преподаватели и студенти, до уменията на преподавателя да създава и поддържа контакти със студентите, да създава положително отношение и интерес към проблематиката.

Подготовка за лекцията

Чл. 11. (1) Подготовката на преподавателя за изнасянето на лекционен курс започва в началото на учебната година с актуализиране на учебната програма и учебното съдържание.

(2) Текущата подготовка се отнася до формулиране на темата, подбор и структуриране на конкретния материал, разработване на план на изложението, определяне на методите за работа, подготовка на дидактически материали, правилно разпределение на времето.

Провеждане на лекцията

Чл. 12. (1) При лекционната форма на обучение студентите се организират в потоци.

(2) Лекцията протича чрез изложение на учебния материал от преподавателя.

(3) Изложението включва: увод, съобщаване на предвидената информация, обобщения и изводи.

(4) В първия учебен час на семестъра се прави въведение в дисциплината, в което студентите се запознават с основните теми и технологията на контролните процедури.

Подраздел III

Методика на провеждане на семинарно занятие

Цел на семинарното занятие

Чл. 13. (1) Семинарното занятие представлява продължение на лекцията и самоподготовката на студента, където се осъществява активно осмисляне на получената информация.

(2) Семинарното занятие има за цел да стимулира активното участие и ангажираността на студентите в учебната дейност, да създава атмосфера, в която студентите да изказват своето мнение и да вземат участие в обсъжданите въпроси. То изпълнява две функции – познавателна и контролна по отношение на усвоените знания.

(3) Основните показатели, по които се оценява качеството на семинарното занятие са: осмисляне на тематиката; подготовката на занятието; насочване към проблемите; поставяне и разрешаване на задачите; преценка и обобщение на резултатите.

Учебна документация

Чл. 14. (1) Броят часове, предвидени за семинарни занятия по всяка учебна дисциплина, са отразени в учебния план.

(2) Тематичното разпределение се представя в учебната програма.

Форми на семинарното занятие

Чл. 15. Формите на семинарното занятие се обуславят от същността и спецификата на обсъжданата тема и литературните източници:

1. въпросно-отговорна (диалогова) – акцентът се поставя върху точността и конкретността на знанията на студентите и дава възможност за препитване на голям брой студенти;

2. събеседване на базата на предварително раздаден план на обсъжданата тема – на студентите предварително се раздава план с ясно формулирани въпроси и препоръчителна литература. Ръководителят на семинарното занятие насочва вниманието към проблемните страни на темата и създава творческа обстановка;

3. обсъждане на предварително подготвени от студентите доклади и реферати по актуални проблеми на икономическата теория и практика – постига се по-голяма задълбоченост на обсъжданите проблеми, извършва се изследователска дейност.

Подготовка на семинарното занятие

Чл. 16. Подготовката започва с разработване на план-сценарий на семинарното занятие, който включва: разпределение на времето по основни въпроси; избор на форма и точно формулиране на целта на семинарното занятие; въпроси за провеждане на дискусия; литература, по която студентите следва да се подготвят; осигуряване на необходимите технически средства.

Провеждане на семинарното занятие

Чл. 17. (1) Семинарното занятие започва с поставяне на основните проблеми по темата. Посочва се формата на провеждане на занятието. Ако ще се използва доклад по темата, на докладчика се предоставя необходимото време, за да запознае колегите си с възловите проблеми, след което се изказват опонентите или се поставят въпроси за дискутиране. Желателно е да се предостави възможност за заключително слово на докладчика и на ръководителя на семинарното занятие.

(2) Семинарното занятие може да протече и чрез решаване на задачи, казуси, делови игри. Така теоретичните знания получават конкретизация. В края на занятието водещият обобщава резултатите и дава оценка за работата на студентите.

Проверка, контрол и оценка на знанията

Чл. 18. (1) За рационалното протичане на семинарното занятие е необходимо да се осъществява постоянен контрол и проверка на знанията на студентите.

(2) Оценката от текущия контрол се прави въз основа на следните компоненти:

1. изказвания по определени въпроси, активното участие, умение на студента да мисли логично, да дискутира и презентира;

2. писмени контролни и представяне на курсови работи и реферати;

3. тестово изпитване.

Подраздел IV

Методика на провеждане на лабораторно упражнение

Цел на лабораторното упражнение.

Чл. 19. Лабораторните упражнения имат за цел, от една страна, да разширят, задълбочат и онагледят знанията по съответната дисциплина, а от друга - да дадат възможност на студентите да правят наблюдения, да извършват експерименти, да правят изводи да получават практически познания за работа по определен проблем, да придобиват навици и умения за самостоятелна работа. Лабораторната дейност създава необходимост от ползване на допълнителна литература за подготовка и оформяне на извършеното в протокол или друга форма на отчет.

Учебна документация

Чл. 20. (1) Лабораторните упражнения се извършват съгласно учебната програма по дисциплината в частта за теми на упражнения, обвързани с лекционния материал.

(2) Семестриалният план на упражненията се поставя на определено място в лабораторията, което дава възможност на студентите да се информират за предстоящите си задължения, да се подготвят по основното ръководство за лабораторни упражнения и лекционния материал.

(3) Темите на лабораторните упражнения са така подбрани, че в рамките на определените учебни часове да се изпълни изцяло една методична единица от учебния план.

Подготовка за провеждане на лабораторно упражнение

Чл. 21. (1) Лабораторните упражнения се провеждат в специализирани лаборатории, компютърни зали, оборудвани съгласно направлението и учебния план за упражненията.

(2) Подготовката на залите, необходимото оборудване, химикали, разтвори, компютри, софтуер и други се извършват от техническо лице. Ръководителят на лабораторните упражнения съгласува всички свои изисквания с него и поставя конкретните задачи, свързани с особеностите на дадена методична единица.

(3) Студентите са задължени да се подготвят предварително по темата на занятието, което се проверява от ръководителя на упражнението.

Провеждане на лабораторно упражнение

Чл. 22. (1) Лабораторното упражнение се състои от: увод, експериментална и заключителна част. Лабораторните упражнения в компютърни зали се структурират съгласно характера на изучавания софтуер.

(2) В увода ръководителят на упражнението поставя темите за обсъждане, провежда препитване по тях и по използваните методи. Тази част завършва с поставяне на задачи на всеки студент или група студенти.

(3) В експерименталната част студентите самостоятелно изпълняват задачите си с помощта на ръководителя и ръководството за упражнения. По време на работата се установяват конкретни стойности на качествени показатели на предоставените образци от стоки, извършват се наблюдения, изчисляват се резултати, правят се обобщения. Резултатите се записват в личен лабораторен дневник на студента, въз основа на които той изготвя протокол за работата си и го представя за проверка на следващото занятие.

(4) Компютърните лабораторни упражнения включват изпълнението на определена задача, дефинирана от ръководителя на упражнението. Студентът предварително се подготвя по зададения софтуерен проблем.

(5) В заключителната част на лабораторното упражнение студентите докладват резултатите, обсъждат ги и правят изводи за качеството на изследваните стоки. По някои дисциплини има възможност за количествена оценка за нивото на изпълнение на експерименталната работа от студента, което се прави от ръководителя на упражнението. При допуснати груби грешки при изпълнение на задачите студентът повтаря експеримента. В края на занятието ръководителят на упражнението прави обща оценка за работата на групата и за получените резултати.

Контрол за качеството на подготовка на студентите за лабораторни упражнения

Чл. 23. Контролът за качеството на подготовка на студентите за лабораторни упражнения включва:

1. контрол за посещение на занятията – всеки студент е задължен, съгласно Правилника на ИУ-Варна, да изпълни всички лабораторни упражнения, предвидени в семестриалния план по учебната дисциплина. Ако се налага отсъствие, се осигуряват условия за изпълнение на пропуснатото упражнение;
2. проверка на знанията – освен препитванията в началото на всяко упражнение се провеждат контролни по определени теми, обявени предварително в календарния план на упражненията;
3. представяне на извършеното по време на упражненията – резултатите от всяко лабораторно упражнение и изводите от извършеното се оформят писмено в протокол. Той се представя на ръководителя на упражнението за проверка и заверка.

Подраздел V

Методика за разработка на курсови работи и проекти

Цел на курсовата работа и проект

Чл. 24. Курсовите работи и проекти са ефективно средство за самостоятелна работа на студентите. Чрез изпълнението им се цели да се задълбочат, използват и преосмислят придобитите знания в теоретичен или практически аспект, да се реши определен приложен проблем, да се разширят познанията по дадена тема. Заедно с това се развиват умения и навици за работа с литература, за работа в екип, описание на определен проблем, провеждане на собствени изследвания.

Учебна документация

Чл. 25. (1) Разработката на курсови работи и проекти се извършва в съответствие с учебния план и учебната програма на съответната дисциплина.

(2) В учебната програма се указва броят на курсовите работи и проекти по дисциплината и семестърът, в който следва да се представят.

Предварителна подготовка

Чл. 26. (1) За всяка дисциплина, по която се разработват курсови работи и проекти, е необходимо в началото на семестъра водещият преподавател да осигури на студентите следните материали:

1. график за представяне на курсовите работи и проекти;
2. тематичен обхват на курсовите работи и проекти;
3. методически указания за разработване и при необходимост общ план на разработките;
4. изисквания за обема и вида, в който следва да се представи разработката;
5. описание на начина за контрол и оценка на курсовите работи и проекти.

(2) Необходимо е осигуряването на научно ръководство и консултации за всеки студент или група студенти, участващи в колектив. За целта в началото на семестъра следва да се обяви график за провеждане на консултациите.

Реализация на курсовите работи и проекти

Чл. 27. (1) Курсовите работи и проекти се разработват от един студент или от екип студенти. Предварително се определя броят участници и съставът на екипа.

(2) Темите на разработките се избират от студентите или се възлагат от водещия преподавател.

(3) За качествено разработване на възложените курсови работи и проекти всеки студент следва да:

1. изучи съответния учебен материал по дисциплината;
2. проучи допълнителни литературни източници;
3. направи необходимите собствени изследвания, експерименти или приложни разработки в съответствие с темата на курсовата работа или проекта;

4. опише или представи в искания вид и в указания срок съответната курсова работа или проект;
5. защити самостоятелно направената разработка.

(4) При разработката на курсовите работи и проекти може да се ползва университетската или други библиотеки, интернет, методическите кабинети към катедрите, компютърните зали на ИУ-Варна, консултации и материали от практиката.

Подраздел VI

Методика за проверка на знанията, уменията и компетентностите на студентите

Чл. 28. (1) Методиката за проверка на знанията, уменията и компетентностите на студентите се регламентира с Подсистема "Проверка и оценка на знанията, уменията и компетентностите на студентите" на ИУ-Варна.

(2) Разпоредбите на подсистемата по ал. 1 се конкретизират и допълват от Правила за оценяване на знанията, уменията и компетентностите на студентите в ИУ-Варна.

Подраздел VII

Нови форми в технологията на обучение

Чл. 29. Развитието на формите на обучение може да бъде реализирано в следните направления:

1. повишаване ролята на самостоятелната познавателна дейност на студентите чрез промяна в характера на лекцията – от информативна в проблемна, даваща възможност на студентите да мислят самостоятелно при решаване на поставените проблеми;
2. в семинарните занятия и упражнения да се стимулира активното участие и ангажираността на студентите, като се поощрява тяхната креативност и инициативност;
3. активно използване на компютърните технологии в процеса на обучение за усвояване на нов учебен материал, при провеждане на упражнения и лабораторни занятия, при подготовка и представяне на курсови работи и проекти и при провеждане на контролни процедури;
4. публикуване в интернет на учебно-методически материали, лекции, задания, задачи и други, които да осигурят на студентите от редовна и от задочна форма на обучение своевременно необходимите им учебни материали;
5. осигуряване на масов достъп на студентите до ресурсите на интернет;
6. развитие на дистанционната форма на обучение.